

De geëmancipeerde identiteitsrelatie - Een verdediging van *Anomalous Monism*.

Bachelorscriptie wijsbegeerte van Mattijs Volman, studentnummer 3698602.
Scriptiebegeleidster: dr. A. Kalis.
Aantal woorden: 6253

“Lieve Hilde, als het menselijk brein zo eenvoudig was dat we het konden begrijpen, dan zouden we zo dom zijn dat we het toch niet zouden begrijpen. Groeten, papa.” Jostien Gaarder – *De Wereld Van Sofie*

Inleiding

In *Mental Events* poogt Donald Davidson aan te tonen dat het mogelijk is een identiteitstheorie van de geest te construeren die twee op het eerste gezicht onverenigbare aspecten met elkaar weet te verzoenen, te weten: mentale causaliteit en mentaal-fysieke nonreductie. Het is dan ook niet opzienbarend dat juist dit aspect van zijn theorie veel besproken en bekritiseerd is.

Wat evenwel verrast is de vorm waarin deze kritiek wordt geformuleerd. Waar Davidson stelt te hebben bewezen dat een identiteitstheorie weldegelijk mentale causaliteit en mentaal-fysieke nonreductie in zich kan verenigen, stelt zijn belangrijkste criticaster, Jaegwon Kim, juist dat elke identiteitstheorie moet kiezen tussen nonreductie enerzijds en mentale causaliteit anderzijds. Het is het één of het ander.

In het eerste deel van deze scriptie wil ik de vraag beantwoorden hoe beide kampen vanuit ogenschijnlijk dezelfde premisse tot deze totaal tegengestelde conclusies komen. Ik zal hiertoe beginnen Davidsons positie uiteen te zetten, evenals Kims kritiek hierop. Vervolgens zal ik aan de hand van het werk van John Heil betogen dat het een verschil in opvatting van de mentaal-fysieke identiteitsrelatie is, dat verantwoordelijk is voor de gevonden discrepantie tussen Davidson en Kim. Waar Kim de mentale en fysieke componenten, die door deze relatie verbonden worden, lijkt op te vatten als ontologisch concrete *eigenschappen*, beschouwt Davidson ze als ontologisch neutrale *beschrijvingen*. Ik zal tenslotte concluderen dat, als we de identiteitsrelatie op Davidsons manier uitleggen, zijn positie immuun wordt voor de kritiek van Kim.

Het tweede deel van deze scriptie is gewijd aan de vraag of we het antecedent van de conclusie uit het eerste deel moeten verwerpen of kunnen bevestigen. Met andere woorden: mogen we fysieke predicaten en de causale relaties die hen

verbinden wel opvatten als ontologisch neutrale *beschrijvingen*, of zijn het toch ontologisch harde *eigenschappen*. Indien we ze mogen opvatten als *beschrijvingen*, dan volgt immers dat Davidson gevrijwaard is van de kritiek van Kim.

Aan de hand van het werk van David Hume en Nelson Goodman zal ik bepleiten dat het plausibel is dat ons fysieke vocabulaire inderdaad bestaat uit *beschrijvingen*, omdat noch de fysieke predicaten noch de causale relaties die hen verbinden een product zijn van de wereld als zodanig. Dit zou betekenen dat Kims kritiek op Davidson inderdaad mank gaat.

Ter afsluiting zal ik kort resumeren hoe Davidsons lezing van de mentaal-fysieke identiteitsrelatie ons precies in staat stelt mentale causaliteit en mentaal-fysieke nonreductie te verenigen en daarmee Kims kritiek definitief proberen te ontzenuwen.

Davidsons positie

Aan het begin van zijn invloedrijke paper *Mental Events* stelt Donald Davidson zich de volgende vraag:

“Mental events (...) resist capture in the nomological net of physical theory. How can this be reconciled with the causal role of mental events in the physical world?”¹

Zijn doel? Een identiteitstheorie van de geest schetsen die beide ogenschijnlijk onverenigbare proposities met elkaar weet te verenigen. Met andere woorden: hij zoekt een theorie waarin alles wat er is uiteindelijk fysiek is (mentaal-fysieke identiteit), waarin mentale gebeurtenissen fysieke gebeurtenissen kunnen veroorzaken (mentale causaliteit), maar waarin tevens mentale fenomenen niet volledig in fysieke termen beschreven kunnen worden (mentaal-fysieke nonreductie):

¹ Donald Davidson, “Mental Events,” in *Essays on Actions and Events*. (Oxford: Clarendon Press, 1980), pag. 207.

“Anomalous monism resembles materialism in its claim that all events are physical, but rejects the thesis, usually considered essential to materialism, that all mental phenomena can be given purely physical explanations.”²

De globale uitwerking van deze theorie is als volgt. Davidson ziet de wereld als bestaande uit een aaneenschakeling van individuele gebeurtenissen. Gebeurtenissen worden gedefinieerd als unieke, niet-herhaalbare momenten in de tijd.³ Deze gebeurtenissen kunnen worden geclassificeerd als mentale of fysieke gebeurtenissen, afhankelijk van het vocabulaire waarin we deze gebeurtenissen beschrijven: gebeurtenissen zijn mentaal als ze beantwoorden aan een beschrijving in mentale termen en fysiek indien ze beantwoorden aan een beschrijving in fysieke termen. Davidson geeft toe dat deze tweedeling niet ontologisch hard is: het is waarschijnlijk dat alle gebeurtenissen zowel in fysieke als in mentale termen te vatten zijn.⁴

In het licht van deze gebeurtenissen plaatst Davidson de volgende drie stellingen, die hij met elkaar in overeenstemming wil brengen:^{5,6}

- I. Mentale gebeurtenissen interacteren causaal met fysieke gebeurtenissen.
(Mentale causaliteit)
- II. Alle causale interacties kunnen worden gevat in een concrete wetmatigheid.
- III. Mentale gebeurtenissen laten zich niet vatten in concrete wetmatigheden.
(Mentaal-fysieke nonreductie)

Stelling I en II onderbouwt Davidson expliciet niet; het gaat hem erom te laten zien dat ze in principe verenigbaar zijn met stelling III.^{7,8} Daarentegen wordt

² Davidson, “Mental Events,” pag. 214.

³ Ibid. pag. 209.

⁴ Ibid. pag. 210-212.

⁵ Ibid. pag. 208.

⁶ Donald Davidson, “Donald Davidson,” lemma in *A Companion to the Philosophy of Mind*, red. Samuel Guttenplan. (Oxford: Blackwell Publishers, 1996), pag. 231.

⁷ Ibid. pag. 231.

⁸ Davidson, “Mental Events,” pag. 209.

stelling III wordt wel van een verdediging voorzien. Een centraal thema in deze verdediging is wat Davidson *holism of the mental* noemt:

*“Beliefs and desires issue in behaviour only as modified and mediated by further beliefs and desires, attitudes and attendings, without limit. Clearly this holism of the mental is a clue both to the autonomy and to the anomalous character of the mental.”*⁹

Dit argument is sterk gerelateerd aan het principe van *indeterminacy of translation* van Willard Van Orman Quine, dat zegt dat de betekenis van een term binnen een taal afhankelijk is van alle andere termen in deze taal en omgekeerd, en daarmee dat de betekenis van een geïsoleerde term nooit precies vast te stellen is.¹⁰ Dit holisme van het mentale vocabulaire maakt, dat ze niet systematisch te vertalen is in een concrete fysieke terminologie:^{11,12}

*“The heteronomic character of general statements linking the mental and the physical traces back to this central role of translation in the description of all propositional attitudes, and to the indeterminacy of translation. There are no strict psychophysical laws because of disparate commitments of the mental and physical schemes. (...) There cannot be tight connections between the realms if each is to retain allegiance to its proper source of evidence.”*¹³

Vervolgens komt Davidson met één centraal argument waarin hij aan de hand van de drie stellingen niet alleen laat zien waarom mentaal-fysieke reductie op voorhand al onmogelijk moet worden geacht, maar bovendien aantoonde dat de mentaal-fysieke identiteitsrelatie logisch volgt uit de mentaal-fysieke nonreductie.

⁹ Davidson, “Mental Events,” pag. 217.

¹⁰ Peter Hylton, “Willard van Orman Quine,” in *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2014 Edition), red. Edward N. Zalta, URL = <<http://plato.stanford.edu/archives/win2014/entries/quine/>>.

¹¹ Davidson, “Mental Events,” pag. 222.

¹² Davidson, “Donald Davidson,” pag. 231-235.

¹³ Davidson, “Mental Events,” pag. 222.

Het argument laat zich aldus samenvatten: neem een willekeurige mentale gebeurtenis *M*. Stelling I zegt dat deze mentale gebeurtenis causaal interacteert met een bepaalde fysieke gebeurtenis, zeg *P*. Dit betekent echter, gegeven stelling II, dat de causale relatie tussen *M* en *P* zich laat uitdrukken als een concrete wetmatigheid. Echter, stelling III leert ons dat *M* zich nooit zal laten vatten in een concrete wetmatigheid. Dit betekent volgens Davidson dat *M* hiermee geen mentale gebeurtenis meer is, maar een fysieke gebeurtenis, omdat ze zich laat uitdrukken in de concrete wetmatigheden van het fysieke vocabulaire.^{14,15}

Mentaal-fysieke identiteit – het feit dat mentale gebeurtenissen uiteindelijk fysieke gebeurtenissen zijn – is dus een logisch gevolg van het feit dat mentale gebeurtenissen niet kunnen worden uitgedrukt in puur fysieke termen. Mentaal-fysieke identiteit is dus een logisch gevolg van mentaal-fysieke nonreductie. Concluderend propageert Davidson dus een identiteitstheorie, die mentale causaliteit met mentaal-fysieke nonreductie verzoent. We zullen zien dat juist deze drie aspecten volgens één van Davidsons grootste criticasters, Jaegwon Kim, per definitie niet met elkaar verenigbaar zijn.

Kims positie

De stelling van Davidson, dat het mogelijk is binnen een identiteitstheorie van de geest mentale causaliteit te verenigen met mentaal-fysieke nonreductie, is hem op veel kritiek komen te staan uit reductionistische hoek. Het paradigma van deze kritiek vindt zijn neerslag in het oeuvre van Jaegwon Kim. De kern van zijn kritiek formuleert hij aldus:

“More specifically, I will claim that a physicalist has only two genuine options, eliminativism and reductionism.”¹⁶

Welbeschouwd is deze claim het exacte negatief van die van Davidson, hoewel het enige verheldering behoeft voor we dit kunnen inzien.

¹⁴ Davidson, “Mental Events,” pag. 224.

¹⁵ Davidson, “Donald Davidson,” pag. 231.

¹⁶ Jaegwon Kim, “The Myth of Nonreductive Materialism,” *Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association*, 63 (1989): pag. 32.

De crux zit hem hierin dat volgens een physicalist alles wat bestaat fysiek is. Dit betekent dat hij zal erkennen dat ook mentale toestanden uiteindelijk fysieke toestanden zijn; er zal dus sprake zijn van een bepaalde mentaal-fysieke identiteitsrelatie. De physicalist zal nu een keuze moeten maken ten aanzien van de aard van deze relatie, maar dan blijkt er een addertje onder het gras:

“The main difficulty has been this: if a relation is weak enough to be nonreductive, it tends to be too weak to serve as a dependence relation; conversely, when a relation is strong enough to give us dependence, it tends to be too strong – strong enough to imply reducibility.”¹⁷

Definiëren we de relatie op een concrete manier, dan is mentaal-fysieke reductie een feit: mentale eigenschappen kunnen middels deze relatie eenduidig worden omgezet in hun onderliggende fysieke eigenschappen. Mentale eigenschappen zijn dan causaal potent, maar alleen op een indirecte wijze, namelijk *als zijnde* hun onderliggende fysieke eigenschappen.¹⁸

Wanneer we de relatie daarentegen inconcreet formuleren, dan voorkomen we weliswaar mentaal-fysieke reductie, maar de relatie wordt te broos om mentale causaliteit te waarborgen: er is immers geen invloed meer mogelijk van mentale fenomenen op het fysieke causale apparaat. Het mentale wordt hiermee causaal inert, en omdat volgens Kim de verklarende kracht van een eigenschap enkel bestaat bij de gratie van haar causale potentie, verwordt het mentale tot iets dat we net zo goed kunnen elimineren.¹⁹

De conclusie is zoals gezegd de antithese van Davidson's positie: iedere identiteitstheorie moet ofwel reductionisme omarmen, ofwel mentale causaliteit laten varen. Het is kiezen of delen.

Tot zover Kims kritiek op nonreductionistische physicalisten in het algemeen. Laten we nu eens kijken hoe zijn kritiek Davidson in het bijzonder treft. Wat hierbij direct opvalt is, dat Kim de gebeurtenissen van Davidson opvat als

¹⁷ Kim, “The Myth of Nonreductive Materialism,” pag. 40.

¹⁸ Ibid. pag. 39-40.

¹⁹ Ibid. pag. 35.

mentaal wanneer ze mentale eigenschappen hebben en fysiek wanneer ze fysieke eigenschappen hebben:²⁰

“So imagine a Davidsonian universe of events: all these events are physical events, and some of them are also mental. That is to say, all events have physical properties, and some have mental properties as well.”²¹

Zo bezien zijn mentale eigenschappen causaal inert, zolang ze geen concrete identiteitsrelatie aangaan met fysieke eigenschappen. Kim maakt dit standpunt expliciet door Davidsons centrale argument tegen hem te gebruiken:

“Remember: on anomalous monism, events are causes or effects only as they instantiate physical laws, and this means that an event’s mental properties make no causal difference. And to suppose that altering an event’s mental properties would also alter its physical properties and thereby affect its causal relations is to suppose that psychophysical anomalism, a cardinal tenet of anomalous monism, is false.”²²

Volgens Kim kan het probleem van mentale causaliteit voor een fysicist alleen worden opgelost binnen een identiteitstheorie die mentaal-fysieke reductie toestaat. Elke vorm van fysicalisme zal immers uitgaan van een causaal gesloten fysieke wereld: alle oorzaken en gevolgen zijn aaneengeschakeld in één reusachtige fysieke keten. Hoe kan een mentale gebeurtenis nu de oorzaak zijn van een fysieke gebeurtenis? Anders gezegd: hoe kan een mentale eigenschap iets veroorzaken, als alles door fysieke eigenschappen wordt veroorzaakt?²³ Volgens Kim zijn er hier drie mogelijkheden. Ten eerste zou men kunnen zeggen dat mentale en fysieke eigenschappen samen een toereikende oorzaak vormen. Mentale en fysieke eigenschappen zijn beide dus een partiële oorzaak. Dit is echter in strijd met onze eerdere aanname dat de fysieke wereld causaal gesloten is: een deel van de oorzaak komt nu immers buiten de fysieke wereld te

²⁰ Kim, “The Myth of Nonreductive Materialism,” pag. 34 & 43.

²¹ Ibid. pag. 34.

²² Ibid. pag. 35.

²³ Ibid. pag. 43-44.

liggen. Ten tweede zouden mentale en fysieke eigenschappen ieder op zich de toereikende oorzaak kunnen vormen. Ook deze oplossing is in strijd met een causaal gesloten fysieke wereld en leidt bovendien tot overdeterminatie met alle moeilijkheden van dien.²⁴

De enige oplossing die ons rest, aldus Kim, is ons te beroepen op de identiteitsrelatie van mentale en fysieke eigenschappen. Wanneer we zien dat mentale en fysieke eigenschappen één en dezelfde zijn, verdwijnt ons dilemma terstond:

“Why not just say the mental cause and the physical cause are one and the same? Identification simplifies ontology and gets rid of unwanted puzzles.”²⁵

Zodra we ons realiseren dat water niets anders is dan H₂O, dan zien we hoe absurd het wordt ons af te vragen welke van de twee nu precies onze dorst heeft geleest. Maar, zo stelt Kim, deze mentaal-fysieke identiteit is uiteindelijk niets meer of minder dan mentaal-fysieke reductie:

“But what would the identity solution involve? Remember that what is for us at issue is the causal efficacy of mental properties of events vis-à-vis their physical properties. Thus, the items that need to be identified are properties – that is, we would need to identify mental properties with physical properties. If this could be done, that would be an excellent way of vindicating the causal powers of mentality. But this is precisely the route that is barred to our nonreductive friends. The identification of mental properties with physical properties is the heart of reductionist ‘type physicalism’.”²⁶

Het voeren van een identiteitsrelatie is volgens Kim dus niets anders dan het identificeren van mentale eigenschappen met fysieke eigenschappen en dat is nu precies mentaal-fysieke reductie. Een dergelijke identiteitsrelatie maakt mentale

²⁴ Kim, “The Myth of Nonreductive Materialism,” pag. 43-45.

²⁵ Ibid. pag. 45.

²⁶ Ibid. pag. 45.

causaliteit mogelijk, maar alleen wanneer we inzien dat deze relatie reductioneel van aard is.

De conclusie van Kims kritiek is dus eenduidig: wil Davidsons identiteitstheorie mentale causaliteit behouden, dan zal ze mentaal-fysieke reductie moeten accepteren. Het is alles of niets.

Het verschil in opvatting over de identiteitsrelatie

Nu bevinden we ons in een eigenaardig parket. Volgens Kim is mentale causaliteit binnen een identiteitstheorie alleen mogelijk als we tegelijkertijd mentaal-fysieke reductie accepteren. Mentaal-fysieke identiteit en mentaal-fysieke reductie liggen in elkaars verlengde. Davidson beweert echter precies het tegenovergestelde, namelijk dat een identiteitstheorie die mentale causaliteit onderschrijft ook zonder mentaal-fysieke reductie kan. Sterker nog, het ontkennen van mentaal-fysieke reductie stelt Davidson in staat om, via zijn centrale argument, de mentaal-fysieke identiteit te bewijzen.

Deze totaal tegenovergestelde gevolgtrekkingen zijn opgebouwd uit dezelfde termen. Het ligt derhalve voor de hand dat beide heren een andere invulling geven aan tenminste één van deze termen. Zoals we zullen zien, spruit hun onenigheid voort uit een interpretatieverschil ten aanzien van de mentaal-fysieke identiteitsrelatie.

Om dit beter te begrijpen zullen we allereerst nader moeten bestuderen hoe beide componenten van de identiteitsrelatie, dat wil zeggen de mentale termen enerzijds en fysieke termen anderzijds, door beide partijen precies worden begrepen. John Heil heeft Kims interpretatie van Davidsons theorie uitgebreid geanalyseerd. Zijn conclusie is, dat deze interpretatie van de mentaal-fysieke identiteitsrelatie niet overeenkomt met hoe deze door Davidson wordt voorgesteld.

In Heils lezing van de feiten, maakt Kim zich schuldig aan een dwaling, die het directe gevolg is van de *linguïstische wending* begin vorige eeuw. Kim verwacht het verschil tussen claims over *beschrijvingen* van de wereld, met claims over *eigenschappen* van de wereld. Descriptieve predicaten worden impliciet vereenzelvigd met harde ontologische eigenschappen, hetgeen verregaande ontologische implicaties heeft:

“Most of the time property talk is not undertaken with full ontological seriousness. Properties are just whatever answers to favored predicates: reference to properties is ontologically innocent. (...) This is all well and good, until we move from unguarded talk of properties directly to more substantive theses. We can find ourselves encumbered with unfortunate conceptions of what properties are and how these properties are related.”²⁷

Deze dwaling is het gevolg van de misconceptie dat – waar het onze conceptie van de werkelijkheid betreft – de termen waarin wij deze werkelijkheid vatten ook één-op-één moeten refereren aan reële eigenschappen in die werkelijkheid: een correcte beschrijving van de werkelijkheid is er een die is opgebouwd uit predicaten die een precieze weerspiegeling zijn van de eigenschappen van deze werkelijkheid.²⁸

Zoals gezegd is het deze dwaling die volgens Heil bepalend is voor Kims lezing van Davidsons theorie met alle ontologische implicaties van dien:

“Kim construes Davidson’s talk of mental and physical predicates as talk of mental and physical properties. (...) [And thus Kim’s] interpretation of anomalous monism reads into the doctrine a robust metaphysical thesis with exciting ontological implications.”²⁹

Inderdaad hebben we gezien dat Kim mentale gebeurtenissen definieert als gebeurtenissen die *naast* fysieke eigenschappen tevens over mentale eigenschappen beschikken, om zich vervolgens af te vragen hoe deze twee ontologisch gescheiden families van eigenschappen elkaar causaal kunnen beïnvloeden zonder een reduceerbare relatie aan te gaan.³⁰

Volgens Heil is het dan ook niet verbazingwekkend dat Kim concludeert dat Davidsons identiteitstheorie tot contradicties leidt:

²⁷ John Heil, “Anomalous Monism,” in *From Truth to Reality: New Essays in Logic and Metaphysics*, red. Heather Dyke. (New York: Routledge, 2009), pag. 86.

²⁸ Ibid. pag. 86 & 88.

²⁹ Ibid. pag. 90-91.

³⁰ Kim, “The Myth of Nonreductive Materialism,” pag. 34 & 43-45.

*“If, as Davidson contends, mental descriptions cannot be translated into physical descriptions, and if you take description talk to be oblique for property talk, you will read Davidson as holding that mental properties are not reducible to, not identifiable with, physical properties, yet mental properties are somehow dependent on physical properties: mental properties have physical realizers.”*³¹

Echter, zo herinnert Heil ons, het onderscheid tussen mentale en fysieke gebeurtenissen is bij Davidson geen hard onderscheid. Gebeurtenissen worden aangemerkt als mentaal of fysiek, op basis van het feit dat ze beantwoorden aan een mentale of fysieke beschrijving, niet omdat ze wezenlijk andere eigenschappen hebben:

*“Events, for Davidson, are physical by virtue of satisfying physical predicates, and mental by virtue of satisfying mental predicates. (...) One way to put this, is that, by Davidson’s lights, the mental-physical distinction is not a deep one: any mental event or any event satisfying a mental predicate could be given a physical description. (...) Similarly, some physical events, events answering to physical predicates, could, at least in principle, be given mental descriptions (...).”*³²

Dus in tegenstelling tot wat Kim lijkt te veronderstellen, is het onderscheiden van mentale en fysieke gebeurtenissen in Davidson theorie klaarblijkelijk geen ontologische, maar een descriptieve aangelegenheid. Welke gevolgen heeft dit nu voor de betekenis van de identiteitsrelatie; wat bedoelen we nu volgens Kim en Davidson als we zeggen dat mentale gebeurtenissen identiek zijn aan fysieke gebeurtenissen?

Voor Kim betekent de identiteitsrelatie, dat mentale eigenschappen uiteindelijk (constructen van) fysieke eigenschappen zijn. Omarmen we deze identiteitsrelatie, dan kunnen mentale eigenschappen wel een causale rol spelen in het voortschrijden der gebeurtenissen, zij het slechts in hun gereduceerde rol,

³¹ Heil, “Anomalous Monism,” pag. 91.

³² Ibid. pag. 90.

als fysieke eigenschappen. Ontkennen we deze reductie, dan verworden mentale eigenschappen tot causaal impotente epifenomenen.

Voor Davidson betekent de identiteitsrelatie slechts, dat mentale beschrijvingen en fysieke beschrijvingen dezelfde referenties hebben, namelijk hun onderliggende gebeurtenissen. Beide termen zijn dus identiek in de zin dat ze *ontologisch reduceerbaar* zijn: ze verwijzen immers naar één en dezelfde gebeurtenis. Er is echter geen sprake van *conceptuele reductie*, want hoewel elke gebeurtenis met een mentale beschrijving ook een fysieke beschrijving heeft, is niet met zekerheid te zeggen *welke* fysieke beschrijving co-refereert met welke mentale beschrijving. Dit komt doordat, zodra we een mentale beschrijving proberen te vangen in een fysiek vocabulaire, de mentale beschrijving plots een fysieke beschrijving blijkt te zijn geworden. Zoals Heil het verwoordt:

“Explanations couched in mental terms are not convertible into explanations couched in a physical vocabulary. A rejection of analytical reduction, however, is consistent with the acceptance of ontological reduction. One way to put this would be to say that (...) expressions can differ in their truth conditions while sharing truthmakers. (...) Formulations of laws of nature, then, inevitably involve an exclusively physical vocabulary. This is what ‘anomalousness of the mental’ amounts to.”³³

Wat betekent deze alternatieve uitleg van de identiteitsrelatie nu voor het probleem van mentale causaliteit bij Davidson? Heil formuleert Kims dilemma als volgt: stel, we hebben een gebeurtenis *c* die zowel de mentale eigenschap *M* als de fysieke eigenschap *P* instantieert en stel, *c* is de oorzaak van een andere gebeurtenis *e*, dan is de vraag “(...) *does c cause e in virtue of – qua – being P, in virtue of being M, or in virtue of being both P and M?*”³⁴

Het antwoord van Kim op deze vraag is inmiddels helder. Zoals we hebben kunnen vaststellen zal hij claimen dat *c* slechts *e* kan veroorzaken krachtens haar causale eigenschappen, dus *als zijnde P*. Dit betekent automatisch dat mentale

³³ Heil, “Anomalous Monism,” pag. 94.

³⁴ Ibid. pag. 93.

eigenschap *M* slechts een causale rol kan spelen in zoverre zij *P* is of tot *P* te reduceren is.³⁵

Davidsons antwoord op de vraag kent dit soort dilemma's niet. Volgens Heil is vragen in welke "vorm" *c* nu de oorzaak is van *e*, *als zijnde P* of *als zijnde M*, het missen van de kern van Davidsons monisme. Gebeurtenis *c* veroorzaakt gebeurtenis *e* enkel en alleen *als zijnde* gebeurtenis *c*. Dat gebeurtenis *c* daarnaast toevallig beantwoordt aan twee onafhankelijke beschrijvingen zal gebeurtenis *c* verder weinig interesseren. Zoals Davidson het formuleert:

*"Causality and identity are relations between individual events, no matter how described. But laws are linguistic; and so events can instantiate laws, and hence be explained or predicted in the light of laws, only as those events are described in one or another way."*³⁶

De slotsom is, dat Davidsons identiteitstheorie weldegelijk kan vasthouden aan mentale causaliteit zonder toe te geven aan mentaal-fysieke reductie. Dat is te zeggen: mits we accepteren dat mentale en fysieke predicaten inderdaad *beschrijvingen* zijn en geen *eigenschappen*.

Waarom fysieke predicaten in wezen beschrijvingen zijn

Laten we de balans opmaken. We hebben vastgesteld dat Kim en Davidson twee verschillende lezingen hebben van de mentaal-fysieke identiteitsrelatie. Waar Kim mentale en fysieke predicaten ziet als refererend aan ontologisch concrete eigenschappen, begrijpt Davidson deze predicaten ontologisch neutraal, als beschrijvingen waaraan de gebeurtenissen al dan niet kunnen beantwoorden. Dit stelde ons in staat te concluderen dat *als* we beide componenten van de identiteitsrelatie op kunnen vatten als ontologisch neutrale *beschrijvingen* in plaats van ontologisch concrete *eigenschappen*, dat Davidsons theorie dan immuun blijkt voor Kims kritiek, dat ze mentale causaliteit alleen dan kan waarborgen wanneer er sprake is van een vorm van mentaal-fysieke reductie.

³⁵ Kim, "The Myth of Nonreductive Materialism," pag. 43-45.

³⁶ Davidson, "Mental Events," pag. 215.

Deze stelling nodigt natuurlijk uit tot een weerlegging van het antecedent: een reductionist zal volhouden dat fysieke predicaten en hun relaties weldegelijk refereren aan de werkelijke causale eigenschappen van de wereld en dat derhalve de geschetste uitweg voor Davidson doodloopt. Immers, als predicaat P de werkelijke causale eigenschappen van gebeurtenis c identificeert, dan is volstrekt helder dat c als zijnde P de oorzaak is van e , want eigenschap P is dat wat het is om e te zijn. En als e eigenlijk P is, dan is de verwijzing van mentale eigenschap M naar gebeurtenis e inderdaad niets anders dan een verwijzing van mentale eigenschap M naar fysieke eigenschap P . Willen we in een dergelijk scenario mentale eigenschap M een causale rol toeschrijven, dan zal zij moeten bestaan uit fysieke eigenschap P .

Dit klinkt wellicht als sofisterij, maar wanneer we dit argument herformuleren in alledaagse taal, dan zien we een populair reductionistisch argument: al wat er werkelijk is, zijn de elementaire deeltjes (elektronen, neutrino's en quarks); willen mentale fenomenen een causale rol spelen, dan zal moeten blijken dat deze fenomenen in werkelijkheid niets anders zijn dan complexe samenstellingen van deze elementaire deeltjes; zo niet dan verwordt het mentale tot een epifeneen dat noch causaal noch verklarend enige waarde heeft.

De hamvraag is dus: is P dat wat e werkelijk is, of niet? Met andere woorden: refereren fysieke predicaten één-op-één aan de werkelijke causale eigenschappen van de gebeurtenissen en zijn hun onderlinge relaties een directe weerspiegeling van de werkelijke causale krachten tussen die gebeurtenissen? Of zijn fysieke predicaten en hun onderlinge relaties slechts één van de vele manieren waarop wij de gebeurtenissen kunnen beschrijven, zonder dat deze vorm van beschrijving noodzakelijkerwijs de structuur van de gebeurtenissen als zodanig reflecteert?

Ik zal beginnen met het onder de loep nemen van de relaties van fysieke predicaten en eindigen met de fysieke predicaten zelf.

David Hume heeft in zijn *Enquiry Concerning Human Understanding* reeds bewezen dat we de gebeurtenissen zelf niet kennen, maar slechts bekend zijn met hun sensibele kwaliteiten, hun predicaten zogezegd. We hebben dus geen directe empirische kennis van de werkelijke causale krachten in de gebeurtenissen. Dit laat onverlet dat we wel, wanneer we observeren dat een

bepaald paar predicaten frequent samen voorkomt, we als vanzelf een causale relatie tussen deze predicaten veronderstellen:

“It must certainly be allowed, that nature has kept us at great distance from all her secrets, and has afforded us only the knowledge of a few superficial qualities of objects; while she conceals from us those powers and principles, on which the influence of these objects entirely depends. (...) But notwithstanding this ignorance of natural powers and principles, we always presume, when we see like sensible qualities, that they have like secret powers (...).”³⁷

De vraag is nu wat het projecteren van deze causale relatie rechtvaardigt. Volgens Hume is deze rechtvaardiging niet intuïtief of logisch, maar – belangrijker voor onze discussie – vooral niet empirisch. Om causaliteit te projecteren moeten we immers veronderstellen dat er een zekere uniformiteit bestaat in de natuur: we nemen aan dat de toekomst gelijk zal zijn aan het verleden. Maar deze veronderstelling zelf is enkel gegrond op het feit dat *tot nu toe* de toekomst gelijk is geweest aan het verleden, en aannemen dat dit in de toekomst zo blijft is circulair.³⁸

De causale verbanden die wij leggen tussen bepaalde fysieke predicaten zijn dus niet een reflectie van de structuur van de gebeurtenissen zelf; het blijken veeleer relaties, die de mens op de gebeurtenissen projecteert. Hiermee wil Hume niet zeggen dat de natuur zich niet zal laten voorspellen aan de hand van causaliteit; wat hij wil aantonen is dat de natuur als zodanig niet de bron is van deze relaties:

“As nature has taught us the use of our limbs, without giving us knowledge of the muscles and nerves, by which they are actuated; so has she implanted in us an instinct, which carries forward the thought in a correspondent course to that which she has established among external objects; though we are ignorant of those

³⁷ David Hume, *An Enquiry concerning Human Understanding*, red. Tom L. Beauchamp (Oxford: Oxford University Press, 2010), pag. 113-114.

³⁸ Ibid. pag. 116-117.

powers and forces, on which this regular course and succession of objects totally depends."³⁹

We zijn dus epistemologisch geïsoleerd van de werkelijke, drijvende krachten in de gebeurtenissen: hoe nuttig causaliteit ook lijkt te zijn bij het voorspellen van de gebeurtenissen, ze bestaat uit relaties die de mens op de gebeurtenissen projecteert.

*"The scenes of the universe are continually shifting, and one object follows another in an uninterrupted succession; but the power or force, which actuates the whole machine, is entirely concealed from us, and never discovers itself in any of the sensible qualities of body."*⁴⁰

De causale relaties die wij tussen fysieke predicaten trachten te leggen, blijken dus niet een directe reflectie van de structuur van de gebeurtenissen op zichzelf. Evengoed, zo zal de reductionist volhouden, betekent dit niet dat ook de fysieke eigenschappen van deze gebeurtenissen voor ons onkenbaar zijn. De fysieke predicaten die wij hanteren, reflecteren weldegelijk de werkelijke fysieke eigenschappen van de gebeurtenissen. De elementaire deeltjes, zogezegd, zijn toch de eigenschappen waaruit de gebeurtenissen werkelijk zijn opgebouwd? Kennis van deze eigenschappen is toch kennis van wat de gebeurtenissen werkelijk zijn en daarmee ook op zijn minst indirecte kennis van dat wat de gebeurtenissen drijft?

Ook deze assumptie blijkt echter te kort door de metafysische bocht. In *Fact, Fiction, and Forecast* probeert Nelson Goodman te bepalen waarom we van bepaalde fysieke predicaten zeggen dat ze werkelijke eigenschappen reflecteren en andere niet. Volgens Goodman is het niet de natuur, maar ons taalgebruik dat hierin de doorslag geeft.⁴¹

Hij komt tot deze conclusie door zich de vraag te stellen waarom we bijvoorbeeld zeggen: "alle smaragden zijn groen", en niet "alle smaragden zijn grauw"

³⁹ Hume, "An Enquiry," pag. 130.

⁴⁰ Ibid. pag. 136.

⁴¹ Nelson Goodman, *Fact, Fiction and Forecast* (Cambridge: Harvard University Press, 1993), pag. 121-122.

(waarbij “grauw” gedefinieerd wordt als “groen vóór een bepaald nog niet gepasseerd tijdstip t en blauw daarna”)? Wat maakt nu dat we dat we “groen” een *echte* eigenschap van de gebeurtenissen achten en “grauw” niet?⁴²

Volgens Goodman is er noch een syntactisch noch een semantisch onderscheid te maken, dat verklaart waarom we aannemen dat het ene predicaat een werkelijke eigenschap van de wereld benoemt en de het andere predicaat niet.

Eerstens is namelijk het vinden van groene smaragden, zolang tijdstip t nog in de toekomst ligt, evengoed een ondersteuning van de hypothese “alle smaragden zijn groen” als voor de hypothese “alle smaragden zijn grauw”.⁴³

Bovendien biedt ook het zoeken naar een verschil in betekenis van deze predicaten geen oplossing. Op het eerste gezicht lijkt er sprake van een belangrijk verschil in de semantiek van beide predicaten: de betekenis van “grauw” is immers tijdsafhankelijk, waar de betekenis van “groen” dit niet is. Zo kunnen we predicaten die werkelijke eigenschappen aanduiden toch eenvoudig onderscheiden van predicaten die dat niet doen? Wanneer we ons echter realiseren dat “groen” te definiëren is als “grauw vóór tijdstip t en bloen daarna” (waarbij “bloen” betekent “blauw vóór tijdstip t en groen daarna”), dan zien we dat dit een doodlopende weg is. Het blijkt op deze manier namelijk mogelijk om alle tijdsafhankelijke predicaten tijdsafhankelijk te definiëren en andersom.⁴⁴

De enige reden die aldus Goodman overblijft om “groen” te verkiezen boven “grauw” is dat dit eerste predicaat nu eenmaal al door ons gebruikt wordt en als zodanig tot op heden afdoende gefunctioneerd heeft in het voorspellen de gebeurtenissen. Deze geworteldheid, of *entrenchment*, is een functie van de taal waarmee we fysieke uitspraken doen:⁴⁵

“The entrenchment of a predicate results from the actual projection not merely of that predicate alone but also of all predicates coextensive with it. In a sense, not the word itself, but the class it selects is what becomes entrenched (...) entrenchment derives from the use of language.”⁴⁶

⁴² Goodman, “Fact, Fiction and Forecast,” pag. 74.

⁴³ Ibid. pag. 67-68.

⁴⁴ Ibid. pag. 77-80.

⁴⁵ Ibid. pag. 92-80.

⁴⁶ Ibid. pag. 95.

Hoewel het dus niet zo is dat fysieke predicaten geen enkele relatie met de gebeurtenissen als zodanig hebben, zijn fysieke predicaten in wezen onderdeel van een door ons geconstrueerde beschrijving die de gebeurtenissen voor ons inzichtelijk moet maken:

“Somewhat like Kant, we are saying that inductive validity depends not only upon what is presented but also upon how it is organized; but the organization we point to is effected by the use of language (...).”⁴⁷

Niet de natuur, maar wijzelf bepalen grotendeels welke predicaten we gebruiken om de natuur te duiden:

“The reason why only the right predicates happen be so luckily to have become entrenched is just that the well entrenched predicates have thereby become the right ones.”⁴⁸

Zowel de fysieke predicaten die we gebruiken, als de causale relaties waarmee we ze verbinden, zijn dus voor een belangrijk deel een menselijk construct; een beschrijving die wij van de gebeurtenissen maken. Ze reflecteren dus niet de structuur van de gebeurtenissen als zodanig.

Dit klinkt wellicht als een hersenspindel dat enkel het product kan zijn van filosofische hoogvliegerij, maar dan vergeten we dat de gerenommeerde kwantumfysicus Niels Bohr dezelfde mening was toegedaan. Laten we derhalve met zijn woorden afronden:

“There is no quantum world. There is only an abstract quantum physical description. It is wrong to think that the task of physics is to find out how nature is. Physics concerns what we can say about nature.”⁴⁹

⁴⁷ Goodman, “Fact, Fiction and Forecast,” pag. 96.

⁴⁸ Ibid. pag. 98.

⁴⁹ Niels Bohr, geciteert door Aage Petersen, in *The Bullitin of The Atomic Scientists* 19 (1963), bron: http://en.wikiquote.org/wiki/Niels_Bohr.

Hoe Davidsons identiteitsrelatie Kims kritiek weerlegt

In het voorgaande hebben we ons fysieke en ons mentale vocabulaire als het ware geëmancipeerd. Mentale predicaten refereren niet langer aan onderliggende fysieke eigenschappen, maar mentale en fysieke predicaten refereren ieder op hun manier aan de gebeurtenissen als zodanig. Ze hebben binnen hun identiteitsrelatie dus een gelijkwaardige status gekregen en hierdoor vervalt de reductionistische claim dat fysieke beschrijvingen “werkelijker” zijn dan mentale beschrijvingen. Laten we nu kijken hoe deze conclusie ons in staat stelt mentaal-fysieke nonreductie met mentale causaliteit te verenigen en zo Kims kritiek te pareren.

Het is reeds duidelijk dat de gebeurtenissen als zodanig niet toegankelijk zijn voor ons kenvermogen; ons beeld van de wereld bestaat uit beschrijvingen die we over de wereld leggen om haar voor ons inzichtelijk te maken. Afhankelijk van het vocabulaire waarmee we deze beschrijvingen maken, ontstaan verschillende, complementaire plaatjes van dezelfde wereld.

Davidsons punt is, dat het onmogelijk is mentale predicaten één-op-één tot fysieke predicaten te reduceren, omdat het fysieke vocabulaire en het mentale vocabulaire conceptueel verschillen. Daarmee bedoelt Davidson dat beide vocabulaires uit andersoortige termen bestaan die middels andersoortige relaties worden verbonden. Om Davidson te citeren:

“Nomological statements bring together predicates that we know a priori are made for each other – know, that is, independently of knowing whether the evidence supports a connection between them. ‘Blue’, ‘red’ and ‘green’ are made for emeralds, sapphires, and roses; ‘grue’, ‘bleen’, and ‘gred’ are made for sapphals, emerires, and emeroses. The direction in which the discussions seems headed is this: mental and physical predicates are not made for one another.”⁵⁰

Het reduceren van eigenschappen is één ding, het reduceren van beschrijvingen is andere koek, zo lijkt Davidson te zeggen. Hoe weten we immers zeker dat we pariteit hebben vastgesteld tussen een bepaald fysiek en een bepaald mentaal predicaat?

⁵⁰ Davidson, “Mental Events,” pag. 218.

“A striking feature of attempts at definitional reduction is how little seems to hinge on the question of synonymy between definiens and definiendum (...): if we were to find an open sentence couched in [physical] terms and exactly coextensive with some mental predicate, nothing could reasonable persuade us that we had found it.”⁵¹

Er is dus geen conceptuele reductie mogelijk tussen het mentale en het fysieke domein.

Tegelijkertijd verwijzen beide beschrijvingen wel naar dezelfde onderliggende gebeurtenissen; er is dus wel sprake van een ontologische reductie – een identiteitsrelatie – tussen mentale en fysieke predicaten. Sterker nog, volgens Davidson is mentaal-fysieke identiteit juist een consequentie van het feit dat er geen conceptuele reductie mogelijk is: zodra we mentale gebeurtenissen in fysieke termen beschrijven worden het fysieke gebeurtenissen.

Uit de emancipatie van de mentaal-fysieke identiteitsrelatie, als bestaande uit twee gelijkwaardige beschrijvingen van dezelfde onderliggende gebeurtenis, volgt dus mentaal-fysieke nonreductie.

Nu rest ons nog de taak te laten zien hoe deze geëmancipeerde identiteitsrelatie mentale causaliteit waarborgt.

Hiertoe is het wederom belangrijk ons te realiseren dat mentale beschrijvingen niet refereren aan fysieke eigenschappen, maar aan de gebeurtenissen zelf. Dat wat de gebeurtenissen drijft, zit in de gebeurtenissen zelf en is onafhankelijk van onze beschrijving ervan. Zoals Davidson het zelf verwoordt in zijn polemieek met Kim:

“If causality is a relation between events, it holds between them no matter how they are described. (...). We can say (...) that events instantiate a law only as described in one way rather than another, but we cannot say that an event caused

⁵¹ Davidson, “Mental Events,” pag. 217.

*another only as described. Redescribing an event cannot change what it causes (...)
Events, unlike agents, do not care how what they cause is described (...)."*⁵²

Wanneer we causale uitspraken doen ten aanzien van deze gebeurtenissen, geven we een fysieke beschrijving; wanneer we rationele uitspraken doen ten aanzien van deze gebeurtenissen, geven we een mentale beschrijving. De keuze voor een van beide beschrijvingen verandert echter niets aan de onderliggende gebeurtenissen:

*"It is events that have the power to change things, not our various ways of describing them. Since the fact that an event is a mental event, i.e. that it can be described in a psychological vocabulary, can make no difference to the causes and effects of that event, it makes no sense to suppose that describing it in the psychological vocabulary might deprive the event of its potency."*⁵³

Het emanciperen van de mentaal-fysieke identiteitsrelatie leert ons immers dat mentale en fysieke beschrijvingen gelijkwaardige, zij het conceptueel verschillende, representaties zijn van de gebeurtenissen. De claim, dat fysieke predicaten de werkelijke eigenschappen van de gebeurtenissen reflecteren, en dat mentale predicaten daarom naar fysieke predicaten moeten verwijzen om causaal relevant te zijn, gaat dus niet meer op.

Conclusie

Deze scriptie is gestart met de observatie dat Davidson en zijn voornaamste criticaster, Jaegwon Kim, twee exact tegenstelde claims maken ten aanzien van identiteitstheorieën. Waar Davidson claimt een identiteitstheorie van de geest te hebben geschetst die mentaal-fysieke nonreductie en mentale causaliteit verenigt, stelt Kim juist dat het onmogelijk is voor welke identiteitstheorie dan ook om deze twee aspecten te verenigen.

⁵² Donald Davidson, "Thinking Causes," in *Mental Causation*, red. John Heil & Alfred Mele. (Oxford: Oxford University Press, 2003), pag. 6-7.

⁵³ Davidson, "Thinking Causes," pag. 12.

Vervolgens hebben we aan de hand van het schrijven van John Heil vastgesteld dat deze opponerende posities het gevolg zijn van een verschil in opvatting ten aanzien van de mentaal-fysieke identiteitsrelatie. Volgens Kim betekent mentaal-fysieke identiteit dat mentale termen uiteindelijk refereren aan ontologisch concrete fysieke eigenschappen, terwijl deze relatie volgens Davidson mentale en fysieke beschrijvingen verbindt, die beide refereren aan dezelfde onderliggende gebeurtenis. Aan het eind van het eerste deel hebben we geconcludeerd dat, als Davidsons versie van de identiteitsrelatie klopt, Kims kritiek op Davidson te pareren is.

In het tweede deel hebben we bekeken in hoeverre het antecedent van deze conclusie te verdedigen is. Aan de hand van de inductietheorieën van Hume en Goodman hebben we kunnen vaststellen dat noch de fysieke predicaten noch de causale relaties waarmee wij deze verbinden door de gebeurtenissen zelf gegeven worden. Derhalve hebben we besloten, dat fysieke predicaten inderdaad beschrijvingen zijn en dat Kims kritiek dus valt te weerleggen.

Onze empirische kennis bestaat uit beschrijvingen die we over de wereld draperen om haar voor ons inzichtelijk te maken. Het feit dat deze beschrijvingen uitgaan van andere vocabulaires, maakt, dat ze niet tot elkaar te reduceren zijn. Evenwel volgen beide beschrijven de contouren van één en dezelfde wereld en wordt de vraag welk van de twee beschrijvingen nu het “werkelijkst” is, bijgevolg even absurd als de vraag welk van de lakens nu precies het bed is.

Literatuurlijst

1. Davidson, Donald. "Mental Events." In *Essays on Actions and Events*, pag. 207-225. Oxford: Clarendon Press, 1980.
2. Davidson, Donald. "Donald Davidson." Lemma in *A Companion to the Philosophy of Mind*, onder redactie van Samuel Guttenplan, pag. 231-235. Oxford: Blackwell Publishers, 1996.
3. Davidson, Donald. "Thinking Causes." In *Mental Causation*, onder redactie van John Heil & Alfred Mele. Oxford: Oxford University Press, 2003.
4. Goodman, Nelson. *Fact, Fiction and Forecast*. Cambridge: Harvard University Press, 1993.
5. Heil, John. "Anomalous Monism." In *From Truth to Reality: New Essays in Logic and Metaphysics*, onder redactie van Heather Dyke, pag. 85-98. New York: Routledge, 2009.
6. Hume, David. *An Enquiry concerning Human Understanding*. Onder redactie van Tom L. Beauchamp. Oxford: Oxford University Press, 2010.
7. Hylton, Peter. "Willard van Orman Quine." In *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2014 Edition), onder redactie van Edward N. Zalta, URL = <<http://plato.stanford.edu/archives/win2014/entries/quine/>>.
8. Kim, Jaegwon. "The Myth of Nonreductive Materialism." *Proceedings and Addresses of the American Philosophical Association*, 63 (1989): pag. 31-47.